

[Strona Główna](#) > ... > [Roszczenia Pieniężne](#) > [Zabezpieczenie Aktywów W toku Postępowania W państwach Członkowskich UE](#) > [Portugal](#)

Zabezpieczenie aktywów w toku postępowania w państwach członkowskich UE

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

Portugalia

1 Jakie wyróżnia się rodzaje środków?

Środki, o których zarządzenie można wystąpić do sądu w ramach postępowania zabezpieczającego, mają zapewnić ochronę w określonych sytuacjach prawnych. Są to na przykład: a) środki tymczasowe stosowane w ramach instytucji prawnej osoby ubezwłasnowolnionej (*maior acompanhado*) wprowadzonej [ustawą nr 49/2018 z dnia 14 sierpnia 2018 r.](#); b) objęcie majątku osoby nieobecnej tymczasową kuratelą (art. 1021 kodeksu postępowania cywilnego); c) wyznaczenie kuratora sądowego, (art. 17 kodeksu postępowania cywilnego) lub d) środki niezbędne do zapewnienia ochrony majątku stanowiącego spadek bezdziedziczny (art. 938 kodeksu postępowania cywilnego).

Postępowanie o ustanowienie zabezpieczenia (np. przewidziane w art. 362 i nast. kodeksu postępowania cywilnego) służy ograniczeniu ryzyka związanego ze zwłoką w wydaniu orzeczenia oraz zagwarantowaniu wykonalności wyroku kończącego postępowanie w sprawie (art. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Celem takiego postępowania jest zagwarantowanie praktycznych rezultatów powództwa, uniknięcie poważnej szkody lub prowizoryczne wykonanie prawa, przy zapewnieniu możliwie jak największej równowagi między interesem związanym z szybkością prowadzenia postępowania a pewnością prawa.

W portugalskim prawie cywilnym procesowym wyróżnia się dwa rodzaje postępowania o ustanowienie zabezpieczenia:

a) postępowanie o ustanowienie zabezpieczenia zwykłego (*procedimento cautelar comum*) (art. 362–376 kodeksu postępowania cywilnego);

b) postępowanie o ustanowienie zabezpieczenia szczególnego (*procedimentos cautelares especificados*) (art. 377–409 kodeksu postępowania cywilnego).

Do przykładowych środków należą:

a) *tymczasowe przywrócenie własności* (art. 377 kodeksu postępowania cywilnego);

b) *wstrzymanie uchwał spółki* (art. 380 kodeksu postępowania cywilnego);

c) *tymczasowe świadczenie alimentacyjne* (art. 384 kodeksu postępowania cywilnego);

d) *zasądzenie tymczasowego odszkodowania* (art. 388 kodeksu postępowania cywilnego);

e) *zajęcie* (art. 391 kodeksu postępowania cywilnego);

f) zakaz podejmowania nowych robót (art. 397 kodeksu postępowania cywilnego);

g) sporządzenie spisu inwentarza (art. 403 kodeksu postępowania cywilnego).

2 Jakie są warunki orzeczenia takich środków?

Osoba, która wykaże uzasadnioną obawę, że może dojść do poważnego i nieodwracalnego naruszenia jej praw przez inną osobę, może wystąpić o zarządzenie odpowiedniego zabezpieczenia konserwacyjnego lub nowacyjnego (*providência conservatória ou antecipatória*) w celu zagwarantowania możliwości skutecznego korzystania z zagrożonego prawa (art. 362 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

Możliwość zastosowania zwykłego zabezpieczenia konserwacyjnego w sposób pomocniczy zależy również od braku szczególnego zabezpieczenia konserwacyjnego odpowiedniego w świetle okoliczności faktycznych sprawy (art. 362 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego).

Dlatego też stosowanie zabezpieczeń konserwacyjnych gdzie indziej niewymienionych, o których mowa w art. 362 kodeksu postępowania cywilnego, podlega następującym wymogom prawnym:

- a) z okoliczności wynika, że prawo istnieje;
- b) uzasadniona obawa, że może dojść do poważnego i nieodwracalnego naruszenia praw danej osoby przez inną osobę (*periculum in mora lub może wystąpić ryzyko związane ze zwłoką*);
- c) praktyczna możliwość zastosowania danego sposobu zabezpieczenia konserwacyjnego lub nowacyjnego w celu zapewnienia skutecznego korzystania z zagrożonego prawa;
- d) żądany środek nie może być objęty innym postępowaniem o charakterze zabezpieczającym.

Aby sąd zarządził zastosowanie zabezpieczeń konserwacyjnych, wystarczy, by uznał zasadność żądania (*fumus boni iuris*), tj. prawdopodobieństwo, że przedmiotowe prawo faktycznie przysługuje danej osobie, a także że zachodzi uzasadniona obawa, iż standardowy czas potrzebny na wydanie orzeczenia rozstrzygającego dany spór może doprowadzić do powstania nieodwracalnych lub trudnych do naprawienia szkód dla danej osoby. Sąd musi mieć uzasadnione podstawy do tego, by przypuszczać, że rozstrzygnięcie powództwa głównego okaże się korzystne dla powoda, ponieważ udzielenie zabezpieczenia ma ewidentny wpływ na interes prawny pozwanego (art. 368 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

2.1 Postępowanie

Z wyjątkiem zakazu podejmowania nowych robót, który można nałożyć na drodze pozasądowej, a następnie złożyć wniosek o zatwierdzenie tego zakazu przez sąd (art. 397 ust. 2 i 3 kodeksu postępowania cywilnego), wszystkie pozostałe postępowania są prowadzone przez sąd po otrzymaniu wniosku. W takim wniosku powód zwięźle przedstawia dowody potwierdzające, że przysługuje mu zagrożone prawo, oraz uzasadnia swoje obawy związane z możliwością doznania szkody. We wniosku przedstawia się listę świadków (maksymalnie pięć osób) oraz wnosi o przeprowadzenie innych dowodów, zgodnie z art. 365 kodeksu postępowania cywilnego.

Kwestię właściwości miejscowej regulują przepisy art. 78 kodeksu postępowania cywilnego, zgodnie z którym:

- a) wniosek o zajęcie sądowe i sporządzenie spisu inwentarza majątku można skierować do sądu, przed który należy wytoczyć powiązane powództwo, lub do sądu właściwego dla miejsca położenia składników majątku lub, jeżeli składniki majątku znajdują się w różnych okręgach, do sądu właściwego dla któregośkolwiek z nich (art. 78 ust. 1 lit. a) kodeksu postępowania cywilnego);
- b) w przypadku zakazu podejmowania nowych robót właściwy jest sąd właściwy dla miejsca, w którym mają być prowadzone przedmiotowe roboty (art. 78 ust. 1 lit. b) kodeksu postępowania cywilnego);
- c) w przypadku pozostałych postępowań o ustanowienie zabezpieczenia sądem właściwym jest sąd, przed który należy wytoczyć powiązane powództwo (art. 78 ust. 1 lit. c) kodeksu postępowania cywilnego).

Przymus adwokacki obowiązuje, jeśli wartość zabezpieczenia przekracza 5 000 euro lub jeśli dopuszczalne jest wniesienie środka odwoławczego, zgodnie z art. 58 i 1090 kodeksu postępowania cywilnego w związku z art. 44

ust. 1 ustawy o organizacji systemu sądownictwa.

2.2 Najważniejsze warunki

Podczas oceny kryteriów udzielenia zabezpieczenia sąd zawsze bada, czy obawa, na którą powołuje się strona, jest uzasadniona, jak poważna będzie ewentualna szkoda oraz jak trudno będzie naprawić skutki takiej szkody. Sąd bada również, czy zabezpieczenie konserwacyjne lub nowacyjne jest odpowiednie w danej sprawie, mając na uwadze ochronę prawa przypuszczalnie zagrożonego naruszeniem. Sąd musi stwierdzić, że występuje ryzyko związane ze zwłoką.

Sąd zbada również, czy postępowanie jest faktycznie lub potencjalnie uzależnione od powództwa dotyczącego prawa objętego ochroną, które zostało już wytoczone lub które ma zostać wytoczone.

W tego rodzaju postępowaniu to do sądu należy uzyskanie dowodu *prima facie* (tj. w mniej rygorystyczny sposób niż w postępowaniu głównym) uprawdopodobniającego faktyczne istnienie prawa, które ma zostać zabezpieczone, oraz stanowiącego wystarczające uzasadnienie obawy dotyczącej jego naruszenia.

Uważa się, że wszystkie postępowania o ustanowienie zabezpieczenia mają pilny charakter i że mają one pierwszeństwo przed wszelkimi innymi niepilnymi czynnościami sądowymi (art. 363 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego); sprawy te należy rozpoznać w pierwszej instancji najpóźniej w terminie dwóch miesięcy lub, jeżeli wezwanie pozwanego nie jest konieczne, w terminie 15 dni (art. 363 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

3 Przedmiot i charakter takich środków

3.1 Jakie składniki majątku mogą podlegać takim środkom?

Zabezpieczenie może dotyczyć praw oraz ruchomości i nieruchomości, które nie zostały całkowicie lub częściowo wyłączone na mocy prawa.

3.2 Jakie skutki mają te środki?

Ponieważ zabezpieczenie zarządzają sądy, jest ono wiążące dla wszystkich podmiotów publicznych i prywatnych oraz ma pierwszeństwo przed innymi środkami stosowanymi przez wszelkie inne organy (art. 205 ust. 2 konstytucji Republiki Portugalskiej). Każdy, kto narusza udzielone zabezpieczenie, podlega karze za poważne uchybienie nakazowi urzędowemu (*desobediência qualificada*), niezależnie od środków zapewniających możliwość wykonania zabezpieczenia (art. 375 kodeksu postępowania cywilnego).

3.3 Jak długo obowiązują takie środki?

Bez uszczerbku dla możliwości zwolnienia powoda z obowiązku wytoczenia powództwa głównego art. 373 kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że postępowanie o ustanowienie zabezpieczenia zostaje umorzone, a zabezpieczenie upada:

- a) jeżeli powód nie wytoczy powództwa, od którego uzależnione jest zabezpieczenie, w terminie 30 dni od dnia, w którym zostanie powiadomiony o uprawomocnieniu się postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia (art. 373 ust. 1 lit. a) kodeksu postępowania cywilnego);
- b) jeżeli po wytoczeniu powództwa postępowanie zostanie zawieszona na okres dłuższy niż 30 dni z powodu niedbalstwa powoda (art. 373 ust. 1 lit. b) kodeksu postępowania cywilnego);
- c) jeżeli powództwo zostanie oddalone na mocy prawomocnego orzeczenia (art. 373 ust. 1 lit. c) kodeksu postępowania cywilnego);
- d) jeżeli powództwo zostanie oddalone ze względów proceduralnych, a powód nie wytoczy nowego powództwa na tyle wcześnie, aby skorzystać ze skutków wcześniejszego powództwa (art. 373 ust. 1 lit. d) kodeksu postępowania cywilnego);
- e) jeżeli prawo, które powód chce objąć ochroną, wygasło (art. 373 ust. 1 lit. e) kodeksu postępowania cywilnego).

4 Czy istnieje możliwość odwołania od takiego środka?

Tak. Ze zwyczajnych środków zaskarżenia można skorzystać, jeżeli wartość zabezpieczenia wykracza poza właściwość sądu, przed którym zaskarżono postanowienie, a zaskarżone postanowienie obciąża stronę odwołującą się w stopniu większym niż połowa tej kwoty (art. 629 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Zażalenie przysługuje również na postanowienie dotyczące wartości zabezpieczenia, jeżeli wartość ta wykracza poza właściwość sądu, który wydał zaskarżone postanowienie (art. 629 ust. 3 lit. b) kodeksu postępowania cywilnego), oraz na wstępne postanowienie o odrzuceniu wniosku o udzielenie zabezpieczenia (art. 629 ust. 3 lit. c) kodeksu postępowania cywilnego).

Zażalenie na postanowienie o odwróceniu odpowiedzialności za wytoczenie powództwa można wnieść wyłącznie w związku z zażaleniem na postanowienie o zastosowaniu żądanego środka; postanowienia oddalające wniosek o odwrócenie odpowiedzialności za wytoczenie powództwa są prawomocne i nie podlegają zaskarżeniu (art. 370 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

Nie dopuszcza się wniesienia zażalenia na postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, w tym na postanowienie o odwróceniu odpowiedzialności za wytoczenie powództwa, do Sądu Najwyższego (Supremo Tribunal de Justiça), z zastrzeżeniem spraw, w których zawsze dopuszcza się możliwość wniesienia odwołania (art. 370 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Zażalenie na postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia może wnieść:

- każda strona postępowania przegrywająca sprawę (art. 631 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego);
- każdy, kto nie jest stroną postępowania, ale ponosi bezpośrednią i faktyczną szkodę w wyniku zabezpieczenia (art. 631 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Sądem właściwym do rozpoznania zażalenia jest sąd apelacyjny w okręgu, w którym znajduje się sąd, który wydał zaskarżone postanowienie.

Termin na wniesienie zażalenia wynosi 15 dni, licząc od daty otrzymania powiadomienia o wydaniu postanowienia (art. 638 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego). Jeżeli zażalenie dotyczy również ponownej oceny zebranych dowodów, termin na jego wniesienie wydłuża się o 10 dni (art. 638 ust. 7 kodeksu postępowania cywilnego).

Zażalenie na postanowienie w przedmiocie wniosku o udzielenie zabezpieczenia wywiera skutek zawieszający (art. 647 ust. 3 lit. d) kodeksu postępowania cywilnego). W pozostałych przypadkach zażalenie ma wyłącznie charakter dewolutywny.

Obowiązujące przepisy

[ustawa nr 41/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r.](#) – kodeks postępowania cywilnego

[ustawa nr 62/2013 z dnia 26 sierpnia 2013 r.](#) – ustawa o organizacji systemu sądownictwa

Powiązane linki

Dalsze informacje można znaleźć na następujących stronach internetowych:

[Portal wymiaru sprawiedliwości](#)

[Direkcja Generalna ds. Polityki w dziedzinie Wymiaru Sprawiedliwości](#)

[Portal Citius](#)

[Baza dokumentów prawnych](#)

[Dziennik urzędowy Portugalii](#)

Uwaga:

Informacje przedstawione w tej części nie są wiążące dla punktu kontaktowego europejskiej sieci sądowej, sądów ani innych podmiotów i organów. Są one regularnie aktualizowane, lecz mogą podlegać zmianom wykładni na podstawie orzecznictwa. W związku z tym należy zapoznać się z treścią obowiązujących przepisów.

■ Ostatnia aktualizacja: 01/08/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.